

© SANDER VAN HOWER

Hoe voederbomen implementeren in de weide?

Het CCBT-project 'Voederbomen voor bioherkauwers' onderzocht gedurende twee jaar hoe voederbomen praktisch kunnen worden geïmplementeerd in een biologische bedrijfsvoering met herkauwers. Binnen het project werden er onder meer excursies georganiseerd in binnen- en buitenland, twee workshops voor geïnteresseerde boeren georganiseerd en werkte men aan een praktische handleiding die binnenkort verschijnt. Bovendien werd de uitloop van vier pilootbedrijven (drie melkveehouders en een geitenhouder) op maat ingericht met voederbomen. Ter afsluiting van het project waren we te gast op een van deze pilootbedrijven.

Eveline Driesen, consultant Bio-omschakeling

Voederbomen in combinatie met geiten

Biologisch geitenhouder Koen Vanroye melkt inmiddels 350 geiten, de melk wordt integraal verwerkt bij biologische kaasmakerij Karditsel. Koen vertelt waarom hij meestapte in het CCBT-project: "Het weiland achter de

stal vormt de uitloop voor mijn geiten. In de zomer merkte ik echter dat ze liever in de stal bleven omdat het voor hen in de open weide te warm werd. Bovendien zijn geiten echte *browsers*, knabbelaars, veel meer dan het grazers zijn. Toen ik de oproep voor het project zag passeren, had ik dan ook meteen

interesse om deel te nemen. Ook het onderzoek naar het effect van de voederbomen op de mineralenbalansen van de dieren wekte mijn interesse. Tijdens het project werd er met verschillende struikensoorten een schaduwpad gecreëerd in de weide. Het pad bestaat uit een hoofdpad, met vertakkingen naar individuele, kleinere weides die ik gebruik voor het omweiden. In deze kleinere weides werden bovendien solitaire treurbomen geplant om schaduw te creëren. Zo zullen de dieren gestimuleerd worden om ook bij warm weer de volledige weide te benutten. Ook werden er walnotenbomen geplant in de weide van het jongvee. Ten slotte wordt er binnenkort een experimenteel knabbelbosje aangelegd met 3 verschillende wilgenvariëteiten, om te testen welke variëteit de dieren verkiezen", aldus Koen.

Soortenkeuze

Jan Valckx, onderzoeker en adviseur bij Wim Govaerts & Co, voerde het project uit en begeleidde de deelnemende bedrijven. “De soortenkeuze is er een volledig op maat van de individuele bedrijven”, vertelt Jan. “We baseerden ons hiervoor op een mineralenscan van de dieren via een haarstaalanalyse. Zo’n analyse geeft een goed langetermijnbeeld van de mineralenstatus en vergelijkt deze met een referentie. Het geeft een stabiel beeld dan bijvoorbeeld een bloedstaal, dat veel meer een momentopname weergeeft. Bij Koens geiten zagen we dat vooral de sporelementen koper, zink en ijzer aan de lage kant waren. De natrium-magnesiumverhouding was eerder hoog, de calcium-natriumverhouding lag dan weer aan de lage kant. Deze informatie linkten we aan de gekende mineralensamenstelling van verschillende struik- en boomsoorten, om zo te beslissen welke soorten op het bedrijf aangeplant zouden worden.”

In de praktijk

Koen: “De keuze viel voornamelijk op haagbeuk, hazelaar, wilg en walnoot. In 2020 werd er gestart met de aanplant, al was het niet evident om de gewenste soorten en variëteiten te vinden. Vooral voor de meer experimentele soorten die naar voren komen in literatuurstudies was er niet altijd plantgoed beschikbaar. Ook merkten we af en toe onvoldoende soortenkenis bij de leveranciers, waardoor soms het foutieve plantgoed geleverd werd. Als biobedrijf kan je een ontheffing krijgen voor het gebruik van niet-biologisch plantgoed als het bio-aanbod onvoldoende is. Maar dan mag je enkel terugvallen op gangbaar plantgoed met naakte wortel, wat ook niet evident is om te vinden. Net omdat geiten zo’n stevige knabbelers zijn, moesten we bovendien flink investeren in beschermingsmateriaal voor de jonge struiken en bomen. Bij Jeroen Rappé

van het bedrijf Tree-Hive vonden we systemen en materialen die bestand zijn tegen de slimme en nieuwsgierige geiten. Deze vroegen wel een hele investering, gelukkig kwamen we in aanmerking voor de boslandbouwsubsidie.”

Subsidiemogelijkheden

Jan: “Dit is een eenmalige aanplantsubsidie tot maximaal 80% van de gemaakte kosten, exclusief btw in het kader van het Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO III). Afgelopen winter kwam een controleur de aanplant inspecteren, al weten we momenteel nog niet of deze goedgekeurd is en of Koen de subsidie effectief zal ontvangen. In het kader van de subsidie mogen maximaal 200 bomen per hectare aangeplant worden, dit ervoeren we wel als een beperking. Dit zou ruim voldoende zijn voor een aanplant in combinatie met plantaardige productie zoals akkerbouw. In een dierlijk landbouwsysteem zou dit maximumaantal bomen in de uitloop gerust hoger kunnen liggen.”

Hoe verder?

Uit het project kwamen enkele open onderzoeksvragen die langetermijnonderzoek vereisen. “Zo weten we nog niet hoe de mineralensamenstelling van verschillende boomsoorten door de tijd varieert. Hebben bodem, seizoen of andere factoren een invloed hierop? Ook de gezondheidseffecten van de aanplant op de dieren vraagt verdere opvolging. Ten slotte stellen we ons ook de vraag of het inpassen van bepaalde struiken of boomsoorten in het rantsoen van de dieren methaanreducerend kan werken. De biologische sector ondertekende immers mee het Convenant Enterische Emissies. Er zijn echter zeer weinig voederadditieven toegelaten of praktisch toepasbaar in de biolandbouw. Deze materie zullen we verder onderzoeken in het pas gestarte project Biomora”, besluit Jan. ■

Sanders agendatips

consulent Bio-omschakeling
sander.van.haver@boerenbond.be

Biovelddag Inagro

21 juni, Gabriëlstraat 11,
Rumbeke-Beitem

Demo van de nieuwste generatie precisiewiedeggen. Ook gangbare telers met interesse voor mechanische onkruidbestrijding zijn welkom.

Toelichting bij de biovelddproeven en de bio-bedrijfsvoering op het proefbedrijf. Dit gebeurt in verschillende thema’s waaruit je kan kiezen. Afsluitend hapje en drankje tijdens het netwerkmoment. Ook het 20-jarig bestaan van Proefbedrijf Biologische Landbouw wordt gevierd.

 <https://inagro.be>

Save the date: Öko-Feldtage

28- 30 juni, Villmar, Duitsland
Openluchtbeurs met een unieke combinatie van praktijk en onderzoek in de biologische landbouw en veehouderij. Het tweejaarlijkse evenement toont innovaties en bespreekt actuele onderwerpen met boeren en vertegenwoordigers uit de politiek en het bedrijfsleven.

 <https://oeko-feldtage.de/en>

Het project ‘Bio zoekt Boer’ is een samenwerking tussen Boerenbond, ABS, BioForum en wordt financieel gesteund door de Vlaamse overheid.